

Wie vaart door de Noord-Hollandse Eilandspolder volgt de vroegere koers van walvisvaarders en haring vissers. Urenlang over het water glijden, tussen de rietkragen door. Prachtige wolkenluchten boven uitgestrekt grasland en molens, gespiegeld in sloten en veenstromen.

Start route: Bootverhuur 't Ouweland, Venbuurt 16-18, 1483 BV De Rijp. Lengte: ca. 15 km. **Lengte:** 3 uur (fluisterboot) tot 4 uur (kano).

De route

1. Weids polderland

Vanaf bootverhuur 't Ouweland in De Rijp volgt u om te beginnen even de blauwe route tot u ook rood ziet verschijnen. Volg verder rood tot u de Eilandspolder invaart. U vaart dan over de Gouw, een breed water dat u langs enkele bosjes voert. De bosjes zijn particulier eigendom en zomerhuizen gaan schuil in het groen. Soms laten uilen of buizerds zich zien in de bomen.

2. Tussen de rietkragen

Net voorbij een klein recreatie-eiland met bomen waar u kunt aanmeren, gaat u RA langs het bosje verder over de Kromme sloot, in de richting van de Ringdijk. De route buigt aan het einde LA na twee bruggen en blijft dicht langs de Ringdijk. Hij mondt uit in het brede open water van de Delft, een gegraven watergang die vernoemd is naar het werkwoord delven. Daar gaat u al snel RA, een smallere sloot in.

3. Werelderfgoed

Bij de brug komt u bij de Ringdijk. Het loont de moeite om de boot even vast te leggen en de dijk op te klimmen (picknicktafel!). Hier kijkt u uit over de veel dieper gelegen droogmakerij, een bemalen polder die van oorsprong een meer of ander groot open water was. Tussen de kaarsrechte wegen, sloten en vaarten staan op regelmatige afstanden stolpboerderijen. Het landschap is al bijna vier eeuwen oud. Beemster staat op de werelderfgoedlijst van de Unesco, onder meer vanwege zijn mooie patroon van wegen en landerijen. De ringvaart ligt overigens niet om de Eilandspolder heen, maar rond de Beemster, en heet dan ook Beemsterringvaart.

4. Van droog naar nat

Volg de route verder langs de buitenrand van de polder. Aan de horizon tekent zich het silhouet af van het dorp Schermerhorn. Hier en daar staan zwarte molens in de wei: remmolens, genoemd naar de bouwer Hessel Rem uit Jisp. Oorspronkelijk werden deze molens gebruikt om de kleine landjes wat beter droog te malen, tegenwoordig dienen ze voor het omgekeerde. In het voorjaar wordt de grond juist extra nat gehouden voor de weidevogels, wat in de zomer minder goed te zien is.

5. Kruiende Havik

Bij het gemaal met het oranje dakje de afslag naar links volgen. In de verte doemt molen De Havik op, de laatste van de vier molens die de Eilandspolder bemaalden. Deze achtkantige binnenkruier is gebouwd rond 1567. Toen stoomgemalen het meeste werk overnamen, is de molen in 1861 verplaatst naar de noordwesthoek van de polder. Kort daarop kwamen de elektrische gemalen. Neem de eerste sloot LA. Dit water heet de Delft. Bij de houten weidemolen aan de linkerkant RA richting Grootchermer.

6. Bukken

Bij de splitsing links aanhouden, direct daarna RA, aan het eind bij T-splitsing LA langs Ringdijk, richting kerk. De route gaat langs de dorpsrand van Grootchermer. Af en toe bukken om onder de bruggetjes door te varen. Rechts ligt café-restaurant De Jonge Ruiter, met een terras waar u kunt aanleggen. Vanuit Grootchermer is de polder bereikbaar gemaakt voor de boeren en het vee. Vanaf de erven kon men zo gemakkelijker op het land komen. Maar tegenwoordig zijn bijna alle stolpboerderijen verbouwd tot woonhuis; er is hier nog maar één echt boerenbedrijf.

7. Onder het Kerkepad

Bij de hooiberg aan de rechterkant LA. Iets verderop, bij de derde watergang (bij de gele paal) RA over de Gouw. Wanneer u deze brede veenstroom blijft volgen, koerst u recht op De Rijp af. U passeert dan de brug van het Kerkepad, een stevige brug die open kan. Hier liepen mensen vroeger overheen om naar de kerk te gaan. Tegenwoordig is dit voetpad van 1 april tot 1 juli gesloten om de broedvogels rust te gunnen. Blijf RD varen naar De Rijp tot de bosjes: het eind en begin van de route. Van hieruit vaart u zonder problemen weer terug naar de bootverhuur.

8. De Rijk

Na terugkomst moet u beslist even de tijd nemen voor een wandeling door de oude kern van De Rijk. De Rijk heeft een roemruchte historie als voormalig centrum van de walvisvaart. In de zestiende eeuw werden Groenlandse walvissen op schuiten vanuit Zaandam naar Graft en De Rijk vervoerd voor verdere verwerking. Een enorme bedrijvigheid die veel welvaart bracht, net als de haringvisserij: De Rijk had na Enkhuizen de grootste haringvloot. Het oude centrum van De Rijk is goed bewaard gebleven. De Grote Kerk is beroemd om zijn gebrandschilderde glas, de 'Rijper glazen' die onder meer taferelen tonen uit de haringvisserij. Het Raadhuis met de Waag werd in 1630 ontworpen door niemand minder dan Jan Adriaanszoon Leeghwater.

Tips van de boswachter

Eric van Gerrevink: “Het veenweidegebied van de Eilandspolder is van oudsher beheerd door boeren die hun koeien met de boot afzetten op de kleine eilandjes. Nu de polder grotendeels in eigendom is van Staatsbosbeheer pachten boeren nog steeds de grond, met de opdracht de weidevogels te ontzien. Alle maatregelen zijn daarop gericht. ’s Winters worden bijna alle rietkragen gemaaid, op enkele stukken na waar overjarig riet blijft staan voor rietvogels als rietzangers en karekieten. U vaart dus vooral tussen het verse groen van de opschietende rietstengels.”

- Bij de gracht en in het centrum van De Rijk vindt u enkele sfeervolle restaurants in een historische setting. Vlakbij het start- en eindpunt van de route ligt eetcafé-restaurant Oude Jans, Rechtestraat 106, 1483 BE De Rijk, www.restaurant-oudejans.nl. Op ruim tweederde van de route zit café-restaurant De Jonge Ruiters, Noordeinde 12, 1843 JH Grootchermer, www.dejongeruiters.nl (zie ook kanoverhuur hieronder).
- Verhuur fluisterboten: ’t Ouweland, Venbuurt 16-18, 1483 BV De Rijk. Bij mooi weer is een week vooraf reserveren aanbevolen, tel. 06 - 51 63 97 28 of info@hetouweland.nl, www.hetouweland.nl. Er zijn 6- en 8-persoons fluisterboten te huur (apr-okt van zonsopgang tot zonsondergang). Indien gewenst kunt u ook een picknickmand bestellen.
- Verhuur kano’s: café-restaurant De Jonge Ruiters, Noordeinde 12, 1843 JH Grootchermer, www.dejongeruiters.nl. (U begint de route dan bij punt 7.)
- De Eilandspolder staat op Staatsbosbeheerkaart nr. 35 Zaanstreek (voor € 4,95 te koop bij ANWB-vestigingen en bezoekerscentra van Staatsbosbeheer of via www.staatsbosbeheer.nl).
- Museum In ’t Houten Huis, Tuingracht 13, 1483 AP De Rijk, tel (0299) 67 12 86 of www.houtenhuis.nl. Historie van het Schermereiland en tijdelijke exposities. Geopend van 16 apr t/m 15 okt van di t/m zo 11-17 uur, van 16 okt t/m 15 apr op zo 13-17 uur.
- De woningen van de Eilandspolder zagen er vroeger uit als ‘het Kleinste Huisje’. Geopend: 11-17 uur, jun t/m sep op zo 11-17 uur, in jul en aug ook op za 12-17 uur. Overige dagen op afspraak, tel. (072) 502 15 64. Adres: Zuidje 11, 1636 XB Schermerhorn.

Bereikbaarheid

- **Met het openbaar vervoer:** Vanaf Amsterdam CS Oosterdokskade (of vanaf stadhuis Purmerend) met buslijn 100 naar De Rijk, halte Wollandje. Er is ook een busdienst vanuit Alkmaar naar De Rijk. Informeer bij OV-reisinformatie tel. 0900 - 92 92 (€ 0,70 per min.).
- **Met de auto:** Op autoweg A8 (Amsterdam-Zaandam) afslag N8/N246 (Krommenie) nemen, vervolgens afslag N246 (Alkmaar), vervolgens afslag N244 (Graft-De Rijk). Bij stoplicht LA De Rijk, weg volgen tot bordje ‘Ouweland’, parkeren op P-plaats bij winkelcentrum. Voor kanoverhuur / café-restaurant De Jonge Ruiters voorbij P-plaats over brug LA (Westende), 1e weg RA, volg borden Grootchermer.

Deze route is afkomstig uit het zomernummer van Onverwacht Nederland (2/2006).